

BIZONVERDRIET

Er stond al een fiets op nummertje één. Alle andere beugels van het rek waren vrij, en ook in de rekken ernaast was plaats zat. Het was nog vroeg, de schoolbel zou pas over een kwartiertje rinkelen.

Jamila knipperde het zweet uit haar ogen. ‘Van wie is die fiets?’ vroeg ze.

Eén was *haar* plek. Het hele jaar al zette ze haar fiets op één en Janne de hare op twee. Dat vonden ze leuk.

‘Geen idee,’ zei Janne.

Ze tilde haar fiets in de derde beugel en Jamila de hare in de tweede. Jamila kwam altijd voor Janne, precies zoals m aan n voorafgaat. Ook in het Griekse en het Arabische alfabet was dat zo. Dat had juf Veerle hun geleerd.

De fietsenstalling telde vierhonderdachtentwintig beugels en achttien rekken van A tot R. De cijfertjes en lettertjes zagen eruit alsof iemand ze met een penseel op het grijze metaal had geschilderd, maar het was vast door een robot gebeurd. Van sommige letters en cijfers waren stukjes verf afgebrokkeld, maar niet van *hun* cijfers: één voor Jamila, twee voor Janne. Wat stom dat die fiets nu op Jamila’s plekje stond.

Het was een koffieroomkleurige fiets. Alles aan de fiets was koffieroomkleurig, op de banden, de spaken en de remblokjes na. Het stuur was versierd met een slinger rode plastic bloemen en er hing een mandje aan. Het was een fiets voor een romantische film over mensen die er op een zonnige dag met een picknickmand op uit-trekken. Ze rijden door lommerrijke lanen en zingen uit volle borst. Wanneer ze honger krijgen, gooien ze hun fiets neer in het gras. Ze spreiden een dekentje uit en stalen het lekkers uit. Ze vlijen zich neer en stoppen elkaar druifjes of kersjes in de mond. Dan gaan ze zoenen.

Jamila liet haar hand op het roomkleurige zadel rusten en keek naar de roomkleurige handvatten, de roomkleurige linten die aan de handvatten hingen, de roomkleurige versnellingen, het mandje. Dat was leeg.

De volgende dag waren de meisjes allebei een kwartier vroeger dan anders op de straathoek waar ze elkaar iedere ochtend troffen. Ze namen geen tijd om even te rusten, maar traptten zo hard als ze konden. Ze lagen over hun stuur gebogen, rinkelden tragere fietsers van het pad en staken over nog voor het licht op groen was gesprongen, iets wat ze anders nooit deden. Bij de ingang van de fiet-

senstalling sprongen ze van hun fiets en haastten zich de helling af, de irritante helling met treden die ver uit elkaar lagen en je telkens nauwelijks een centimeter lager brachten, maar het je wel onmogelijk maakten om naar beneden te fietsen.

Hijgend gingen ze het donkere gat in. Hij stond er weer! Op nummertje één!

Net als de dag voordien zetten de meisjes hun fiets op twee en drie. Jamila maakte de hare met een ketting aan de beugel vast en sloot het ringslot. Ze liet haar hand op het roomkleurige zadel rusten en keurde hem bewonderend. Het sleuteltje stak nog op het ringslot. De fiets stond niet op slot!

‘Heb je dat gezien?’

‘Wat?’ vroeg Janne.

‘Hij staat niet op slot.’

‘Achterlijk,’ zei Janne.

Jamila tilde de fiets uit de beugel. Ze ging op het zadel zitten, dat net iets te hoog voor haar was en reed langzaam door het gangetje tussen de rekken. De fiets wankelde omdat ze nauwelijks snelheid haalde. Alleen haar tenen raakten de pedalen.

Ze keek naar de camera die in een hoek van de stalling

haar bewegingen volgde, en zwaaide. Ze verloor haar evenwicht, haar voeten ploften van de pedalen, de fiets viel tegen haar aan.

‘Ze zullen hem stelen,’ zei Jamila, terwijl ze de fiets weer op zijn plaats zette.

Het was een logge fiets. Wie hem stal, zou er weinig plezier aan beleven. Dan had ze liever haar eigen fietsje. Het zag er gammel uit, maar het *was* niet gammel.

‘Het is haar verantwoordelijkheid,’ zei Janne.

Dat werd hun op school ingehamerd: je bent zelf verantwoordelijk voor je spullen, je leven, je gezondheid, je studie, je gebit ... Je mag die verantwoordelijkheid nooit op iemand anders afwentelen. Dus moesten ze hun fiets altijd goed afsluiten *en* een fluohesje dragen, *en* een helm. Als hun remblokjes versleten waren, moesten ze die laten vervangen.

Thuis leerde Jamila dat ze voor haar broertje en haar zusje verantwoordelijk was, zeker wanneer haar ouders er niet waren. Zij was de oudste, zij moest verstand hebben voor drie, en ze had verstand voor drie, er was nog nooit iets misgelopen, hoe moeilijk haar broertje het haar ook soms maakte.

Wanneer hij niet wilde luisteren, zette ze hem in een hoek van de kamer, met zijn gezicht naar de muur. Als hij zijn hoofd dan draaide, pakte ze het vast en keerde het terug naar de muur. Na de derde keer greep ze hem bij de oren en trok eraan, kort en krachtig.

Haar broertje was het liefste jongetje ter wereld, maar o, wat was hij ondeugend! Hij had zijn fietsje met opzet voor een rijdende auto gegooid om te zien wat er zou gebeuren. De chauffeur was half hysterisch uit haar auto gestapt. ‘Waar is het kind?’ riep ze. ‘Waar is het kind?’ De vrouw had haar broertje in haar armen gesloten en geknuffeld, alsof hij echt op het nippertje aan de dood was ontsnapt. Hij wilde altijd weten ‘wat er zou gebeuren’. Dan pakte hij een bord en liet het vallen. Of hij spoot een bus shampoo leeg, zomaar, voor de lol. En dan keek hij naar haar, of naar hun vader of moeder, en hij lachte. Alles was een grap voor hem, zelfs straf.

Ze wou dat ze net als hij haar fiets voor een rijdende auto kon gooien, of voor een rijdende vrachtwagen, een enorm gevaarte dat de fiets zo plat zou walsen als een pannenkoek. Dan zou ze een reden hebben om de roomkleurige te stelen. Hij was misschien wel log, en hij was te groot, maar hij was ook heel mooi. Hij stond op mijn

plek, zou ze zeggen. Ik dacht dat het een cadeautje was. Van de Sint. Of van een goede fee. De roomkleurige zou niet altijd te groot voor haar zijn. Ze zou groeien. Natuurlijk zou ze nog groeien.

Ze sloot het ringslot en legde het sleuteltje in het mandje. Ze viste een schrift en een pen uit haar tas, legde het schrift op de grond en sloeg het open.

Beste mevrouw, schreef Jamila. Tussen haakjes voegde ze eraan toe: *Ik denk dat u een mevrouw bent, als u een man bent die op een damesfiets rijdt, zeg ik: beste meneer.* Ze keek naar de fiets en ging toen verder. *Het sleuteltje van uw fietsslot ligt in het mandje dat aan uw stuur hangt. Het is beter uw fiets op slot te zetten en met een ketting aan het rek vast te maken. Met vriendelijke groeten van Jamila. P.S.: Mijn fiets staat op nummer twee, naast de uwe. Vroeger stond mijn fiets altijd op nummer één. Uw fiets staat eigenlijk op mijn plaats, maar dat is niet erg.*

Ze scheurde het blad uit haar schrift en legde het in het mandje met het sleuteltje er goed zichtbaar bovenop.

‘Ze werkt waarschijnlijk in de dierentuin,’ zei Jamila. ‘Misschien moet ze de dieren ontbijt geven, daarom is ze hier zo vroeg.’

Op het schoolplein kon je op sommige dagen de dieren horen en ook ruiken, maar niet in de fietsenstalling. Die lag half onder de begane grond verborgen. De stalling was als een bunker. Je hoorde er alleen maar het ener-verende getik van de haperende neonverlichting of het ploffen van druppels condens op de vloer. Altijd drupte het wel ergens. Op sommige plekken hadden zich zelfs stalactietjes gevormd, die staken als druipneuzen uit het plafond. Als het hard had geregend, glinsterde de vloer omdat het grondwater steeg en door het beton probeerde te breken. Het rook er dan naar riolering.

Tevreden verliet Jamila de donkere stalling. Straks na school zou ze op haar zadel vast een kleine attentie vinden, een woordje van dank omdat ze de zaak zo slim had opgelost, of wat euro's in een briefje gewikkeld waarop stond dat ze zichzelf en haar vriendin op een ijsje mocht trakteren, want dat hadden ze echt verdiend. Misschien zou ze de slinger met bloemen rond het stuur van Jamila's fiets hebben gewikkeld. Of de slinger *en* wat euro's *en* een woordje van dank.

Het liefst was ze bij de fiets blijven waken, als een hond, tot de eigenares hem uit de beugel bevrijdde, maar dat kon niet.

Beste Jamila, zo liet ze de vrouw in gedachten aan haar schrijven, ik besef dat je mijn fiets had kunnen stelen, maar dat heb je niet gedaan. Je hebt ervoor gezorgd dat hij niet werd gestolen: grote dank daarvoor. Jij bent echt een meisje dat haar verantwoordelijkheid neemt, niet alleen voor jezelf maar ook voor anderen. Ik heb mijn lesje geleerd en zet voortaan mijn fiets op slot. Ik zal ook een stevige ketting kopen, zoals jij er een hebt. Met vriendelijke groeten, en dan haar naam. P.S.: Ik werk in de dierentuin bij de pinguïns/bij de olifanten/bij de aapjes/in het vlinderpaviljoen/bij de bizons en ik wil jou en jouw vriendinnetje graag eens meenemen achter de schermen. Als je wilt, mogen jullie de dieren helpen voeren.

Ze liet de vrouw haar telefoonnummer of emailadres op het briefje noteren, zodat ze zouden kunnen afspreken. Of ze broertjes of zusjes had, wilde de vrouw weten. Die waren ook welkom.

Haar broertje zou willen meegaan naar de dierentuin. Hoe zou ze ervoor kunnen zorgen dat hij niets deed wat niet mocht?

De dag bleef maar duren en de brief werd almaar langer. *Ik heb dat van mijn ouders geleerd*, legde ze de vrouw uit. *Ik moet dikwijls voor mijn broertje en zusje zorgen. Niet*

echt dikwijls, maar wel af en toe. Mijn broertje luistert niet altijd goed, maar naar u zal hij wel luisteren, zeker als hij bij de dieren mag.

Ze zou de vrouw vragen of het waar was dat vroeger in Amerika vanuit treinen op bizons jacht werd gemaakt, dat er uit stations speciale treinen vertrokken, vol met jagers, die wanneer ze een kudde bizons passeerden, hun geweer uit het raam staken, en pang, pang, pang. De ene kolos na de andere zeeg neer. Bizons trokken in kuddes over de prairie, van noord naar zuid, en dan terug naar het noorden en weer naar het zuiden. Ze moesten kunnen trekken, maar in de dierentuin kon dat niet. Meer dan een schraal lapje grond hadden ze er niet. Het was niet prettig voor hen.

‘Jamila,’ vroeg juf Veerle, ‘wat zit je daar te mompelen? Waarom vertel je het niet aan ons?’

Jamila schudde het hoofd. Had ze echt gemompeld? Had iemand iets kunnen verstaan?

Beugel nummer één was leeg. Dat zagen ze bijna meteen toen ze in de stalling kwamen. Het blad dat Jamila die ochtend uit haar schrift had gescheurd lag in de goot die achter het rek over de hele breedte van de muur liep. Ze

bukte zich, raapte het op, wierp er een vluchtige blik op en stopte het achteloos in haar jaszak. Zonder naar Janne te kijken, tilde ze haar fiets uit het rek en duwde hem naar buiten.

‘Heeft ze iets geschreven?’ vroeg Janne, terwijl ze aanschoven.

Jamila deed alsof ze de vraag niet had gehoord. Janne wees met haar kin in de richting van Jamila’s jaszak.

‘Heeft ze iets op het blad geschreven?’

‘Nee.’

‘Misschien had ze geen pen bij zich,’ zei Janne.

Jamila haalde haar schouders op. De vrouw was net zoals haar broertje, ze vond het allemaal vanzelfsprekend. Ze zou moeten leren dat het niet vanzelfsprekend was. Als je je fiets niet vastzette, moest je daar de gevolgen van dragen. Als je je weldoeners niet bedankte ook.

De bizons hadden het ook vanzelfsprekend gevonden. Ze moesten gedacht hebben dat ze tot in de eeuwigheid winter en zomer hun lange trek zouden maken, dat er altijd mals gras voor hen zou zijn om te grazen.

Jamila en Janne stonden nu bij rek Q. Nog even en ze waren buiten. Het aanschuiven leek nog trager dan anders te gaan.

‘Morgen zet ik mijn fiets hier,’ zei Jamila gedecideerd.

‘Het is te donker en te vochtig daar achterin.’

‘Mag ik dan naast jou?’ vroeg Janne lief.

‘Wij staan toch altijd naast elkaar.’

Maar ook dat was niet vanzelfsprekend. Er waren zoveel fietsen waar ze de hare naast kon stallen, zoveel kinderen met wie ze naar school kon fietsen, zoveel wegen die ze kon uitgaan, nu nog niet, maar later, als ze groot was, echt groot, en ze niet meer voor haar broertje en zusje hoefde te zorgen, en ze geld zou verdienen om de spullen te kopen die ze wilde hebben. Eigenlijk had ze alles wat ze nodig had. Er was helemaal niets dat in haar leven ontbrak. Ze had Janne en Janne was haar vriendin.

Fragment uit Kristien Hemmerechts & Diana Putters, Janne & Jamila samen op de fiets, De Eenhoorn, 2020. Dit fragment mag enkel gebruikt worden voor educatieve doeleinden en niet verder worden verspreid.